ANTROPONIMELE NEOFICIALE (AN) – REALIZĂRI DISCURSIVE ALE „NIVELULUI INDIVIDUAL" AL LIMBAJULUI

Unofficial Anthroponyms – Discoursive Accomplishments of the "Individual Levels" of the Language

Daiana FELECAN[1]

Abstract

The present article deals with *unofficial naming* against the background of personal names. This topic was chosen due to the existence of extensive corpora of illustrations in Romanian and foreign specialized bibliography, but also due to the absence in the aforementioned literature of studies on *unconventional anthroponymy*.

Methodologically, the paper makes use of theoretical precepts that pertain to *philosophy of language* and *pragmatics*, as well as of resources that are specific to the main field of research, *onomastics*.

The phrase *unofficial anthroponyms* designates the following name categories: *nicknames, hypocoristics, bynames, pseudonyms,* and *user names*.

Unofficial anthroponyms can transcend the individual level of language, thanks to their frequency and recurrence in conversations. Personal names of this kind are defined by a *wide variety of expression and content*; they are open constructions, as regards their numerical and semantic potential, since what the locutor says is much less than what the allocutor perceives/infers.

Keywords: unofficial anthroponym, levels of language, competence, nominal determination, flexible norm

1. Introducere

Apelul la *antroponimele neoficiale* este considerat unul dintre mijloacele strategice de utilizare a limbii în scopul identificării/ individualizării mai exacte/ juste/ neechivoce a participanţilor la actul interlocutiv. În acelaşi timp, unităţile considerate reprezintă pentru emiţător (*i. e.* nominator) mijloace verbale de constituire a unui mesaj-nume subversiv.

Productivitatea *antroponimelor neoficiale* actuale este justificată, în plan social şi psihologic, de cerinţele procesului comunicativ modern, iar în plan lingvistic, de multiplele posibilităţi de construcţie date de sistemul limbii, pe de o parte, prin prelucrarea unor unităţi gata structurate, iar pe de altă parte, prin crearea altora cu totul noi.

În lucrarea de faţă, am pornit de la constatarea că în limba română există un stoc extrem de bogat de AN, utilizat frecvent în situaţiile diverse ale interacţiunii verbale directe sau indirecte, posedând caracteristici structurale demne de interesul cercetătorului onomastician.

2. Obiectivul lucrării

În prezentul studiu ne-am propus investigarea *antroponimelor neoficiale* nu doar din raţiuni ce ţin de *noutatea lingvistică repertorială*, ci şi din considerentele teoretice explicitate în capitolele următoare ale prezentei comunicări.

[1] Conf. univ. dr., Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Facultatea de Litere.

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

Totodată, am ales să abordăm acest parametru al onomasticii personale, *numirea neoficială*, atât datorită existenţei unui bogat fond interpretativ în bibliografia de specialitate românească şi străină, cât şi din cauza absenţei în cadrul exegezelor menţionate a studiilor orientate spre *antroponimia neconvenţională*.

Ca *metodologie*, am utilizat instrumentarul teoretic provenit din *filozofia limbajului* şi din *pragmatică*, dar şi resursele specifice domeniului principal de investigaţie, *onomastica*.

3. Numire oficială/convenţională *vs*. numire neoficială/neconvenţională

În cadrul interacţiunii comunicative, locutorii se identifică reciproc (vorbire directă) sau *se referă* la indivizi absenţi din contextul comunicativ dat (vorbire indirectă) prin *structuri antroponimice distincte* (mono- sau plurimembre), dar *echivalente*, numai una dintre acestea fiind *oficială*, celelalte funcţionând ca *neoficiale*.

Actul de numire oficială, pentru a fi recunoscut la nivelul întregii comunităţi, se desfăşoară în respectul unui algoritm lingvistic (nou-născutul primeşte un nume) şi extralingvistic (identitatea nominală este atribuită, printr-un ritual, de către preot şi recunoscută/ confirmată într-un nomenclator de către ofiţerul Stării Civile). Produsele actului mai sus descris se numesc *nume oficiale*.

În cadrul procesului comunicativ, funcţia adresativă nu se realizează întotdeauna prin numele oficial, vorbitorii recurgând, uneori, pentru delimitarea nominală a existentului la care se referă, la o serie de *substitute denominative neoficiale*. Le numim *neoficiale/ neconvenţionale*, întrucât nu figurează în vreun document recunoscut de autoritatea statală, ci ele circulă în variantă orală, fiind stocate în memoria colectivă a utilizatorilor.

Antroponimul neoficial este rezultatul unui act verbal realizat la *nivelul individual* al limbajului: vorbitorul-nominator este cel care îi alege structura şi tot el îi imprimă eticheta semantică (opacă sau tranzitivă) corespunzătoare. Aceste formaţiuni nominale paralele celor oficiale sunt recunoscute drept antroponime numai cu condiţia ca întreaga comunitate sau măcar o parte a ei să le asume.

În cercetările noastre de până în prezent[2], am identificat drept *produse ale actului de numire neoficială* următoarele categorii antroponimice: *porecla*, *hipocoristicul*, *supranumele*, *pseudonimul* şi *nickname-ul*.

4. AN – fapte de discurs

4.1. Nivelurile limbajului

În cele ce urmează, vom porni de la considerarea AN drept *rezultate ale creativităţii libere a vorbitorilor*, *potenţialităţi ale limbii* şi vom adopta modelul teoretic propus de Eugen Coşeriu (2000: 233-246; 2009: 306-317) în ce priveşte organizarea şi funcţionarea limbajului.

[2] Pentru aspectele aplicate, referitoare la comportamentul diverselor tipuri de AN în contexte comunicative, vezi Felecan 2010; Felecan 2011; Felecan 2012a; Felecan 2012b.

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

În concepţia lingvistului amintit, „limbajul este o activitate *universală* care se realizează *în mod individual*, dar totdeauna conform unor tehnici *istoric* determinate («limbi»)" (2000: 233). Limbajul este mai mult decât produs (*érgon*); este activitate creatoare (*enérgeia*) şi poate fi analizat la trei niveluri: *universal*, *istoric* şi *individual*, din trei puncte de vedere:

- ca *enérgeia* (activitate creatoare),
- ca *dynamis* (tehnică) şi
- ca *érgon* (produs).

La nivel universal, limbajului ca *activitate* îi corespunde *vorbirea în general*, ca *tehnică*, îi corespunde *competenţa elocuţională*, iar ca *produs*, îi corespunde *totalitatea expresiilor*.

La nivel istoric, limbajului ca *activitate* îi corespunde *o limbă concretă*, ca *tehnică*, îi corespunde *competenţa idiomatică*, iar ca *produs*, îi corespunde *limba abstractă*.

La nivel individual, limbajului ca *activitate* îi corespunde *discursul*, ca *tehnică*, îi corespunde *competenţa expresivă*, iar ca *produs*, îi corespunde *textul*.

Aceste trei niveluri de limbă sunt dublate de trei niveluri de *conţinut lingvistic*, inerente fiecărui act de vorbire, şi anume: *desemnarea*, *semnificaţia* şi *sensul*.

Conform schemei coşeriene, AN se actualizează la *nivelul individual* al limbajului.

4.2. AN între *desemnare*, *semnificaţie* şi *sens*

Orice act de limbaj face trimitere la o realitate extralingvistică cu ajutorul categoriilor dintr-o limbă, dezvoltând o anumită funcţie discursivă.

Desemnarea este funcţia de bază a limbajului şi se situează la nivelul universal al acestuia.

În accepţia coşeriană, *desemnarea* este „referinţa la «realitate», adică relaţia în fiecare caz determinată între o expresie lingvistică şi o «stare de lucruri» «reală», între semn şi «lucrul» denotat" (Coşeriu 2000: 246); „este relaţia cu obiectele extra-lingvistice sau cu realitatea extra-lingvistică însăşi (...)" (Coşeriu 2009: 310).

Aşadar, prin *desemnare* sau funcţie *referenţială*, limbajul uneşte *conceptul* (realitatea extraverbală) cu o *imagine acustică* („amprenta psihică a acestui sunet") (Saussure 1998: 85) (corespondentul convenţional verbal).

Imuabilitatea universală cunoaşte întrupări convenţionalizate (formele lingvistice) în funcţie de felul în care fiecare limbă istorică îşi asumă extraverbalul. Odată *continuumul irecognoscibil* (realitatea extralingvistică) devenit *discontinuu istoric* (limbă naturală), desemnarea se particularizează în *semnificaţie*[3]. Altfel spus, extraverbalul este „tradus" în funcţie de *limba extrasă*. Nivelul semnificaţional este cel al convenţiei lingvistice, al „contractului" istoric dintre semnificant şi semnificat. În termeni coşerieni, „*semnificatul* este conţinutul unui semn sau al unei expresii dat într-o anumită limbă şi exclusiv prin intermediul limbii înseşi" (Coşeriu 2000: 246).

[3] În viziunea lui E. Coşeriu, există o distincţie între *desemnare* (raport extralingvistic, „referirea cuvântului la «lucruri» şi la stări de lucruri") (Coşeriu 2009: 119) şi *semnificaţie* (conţinut lingvistic, „conţinutul care este dat în cuvântul însuşi") (Coşeriu 2009: 119).

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

Cazurile de încălcare flagrantă a convenţiei respective sunt împinse spre nivelul individual, „neconvenţional" al limbajului. Aici este palierul diferenţei specifice expresive, al „tehnicii libere"[4], al construcţiei „personalizate" a discursului, adică planul *sensului*. „*Sensul* este conţinutul propriu al unui text, adică ceea ce textul exprimă dincolo de (sau prin) desemnare şi semnificat" (Coşeriu 2000: 246).

Sensul înseamnă simultan repetabilitate de modele predefinite („discurs repetat"), dar şi potenţialitate creatoare: ceea ce emite locutorul este deopotrivă ceea ce s-a mai spus (discurs polifonic) + ceea ce intenţionează să transmită (discurs potenţial) + ceea ce înţelege receptorul (discurs reuşit/ nereuşit)[5]: „(...) individul creează actele sale lingvistice după modelele pe care le păstrează în memoria sa, altfel spus, recreează acte lingvistice anterior experimentate şi, recreându-le, le modifică într-o anumită măsură în forma lor ori în conţinutul lor sau, de asemenea, în ambele aspecte" (Coşeriu 1999: 29); „(...) limbajul nu este, în primul rând, întrebuinţare, ci creaţie de semnificate, şi, de aceea, nu este nici o simplă producere de semne materiale pentru semnificaţii deja date, ci este creaţie de conţinut şi expresie în acelaşi timp" (Coşeriu 2009: 47).

În perspectiva teoretică mai sus schiţată, AN desemnează, *la nivelul universal* al limbajului, ancorajul lingvistic (legătura) al unui particular într-un sistem de semne verbale, a cărui semnificaţie o decodifică (descrie) *sensul nivelului individual*. Pe măsură ce AN sunt asumate de toată comunitatea, ele se extind de jos în sus, transgresând istoric spre nivelul semnificaţional.

Accesul la sensul (funcţiile discursive ale) unui AN presupune asumarea desemnării şi semnificaţiei, cunoaşterea acestora fiind condiţie obligatorie, dar nu şi suficientă pentru citirea corectă a *sensului*. Acesta nu trebuie înţeles, însă, în mod absolut ca delimitare de orice discursuri precedente, ci ca reevaluare a stocului de cunoştinţe enciclopedice, ca activare a *memoriei semantice*[6].

Ca orice act de limbaj, actul de numire implică o intuiţie şi o expresie ale individului care numeşte şi o percepere şi o imagine ale receptorului. *Desemnarea* înseamnă semnificant pentru *semnificaţie*, aceasta din urmă decompozabilă în semnificant + semnificat al AN însă doar la nivelul limbii istorice în care acesta este utilizat. Totodată,

[4] Coşeriu (2000: 258-259) face distincţie între două tipuri de tradiţii discursive: „(…) *tehnica liberă* a discursului şi *discurs repetat*. Tehnica liberă cuprinde elementele constitutive ale limbii şi regulile «actuale» cu privire la modificarea şi combinarea lor, adică «cuvintele», instrumentele şi procedeele lexicale şi gramaticale; discursul repetat, în schimb, cuprinde tot ceea ce în vorbirea unei comunităţi se repetă într-o formă mai mult sau mai puţin identică sub formă de discurs deja făcut sau combinare mai mult sau mai puţin fixă, ca fragment, lung sau scurt a «ceea ce s-a spus deja»".

[5] „Niciun semn lingvistic nu are exact aceeaşi formă şi aceeaşi valoare (semnificat) la toţi indivizii care îl utilizează şi în toate momentele când este folosit. În limbaj există identitate între intuiţie şi expresie, deoarece fiecare individ care vorbeşte exprimă integral, pentru sine însuşi, conţinuturile sale, dar nu există identitate între expresie şi comunicare, între expresie şi receptare, între expresia unui individ A şi intuiţia pe care acelaşi lucru o produce la individul B. Fiind întotdeauna expresie a unei intuiţii inedite şi unice, actul lingvistic este act de creaţie, act singular, care nu reproduce exact niciun act lingvistic anterior şi care, numai prin limitele pe care i le impune necesitatea intercomunicării sociale, «seamănă» cu acte lingvistice anterioare, aparţinând experienţei unei comunităţi. Adică, actul lingvistic este, prin natura sa, act eminamente individual, însă determinat social prin însăşi finalitatea sa, care este aceea de «a spune cuiva ceva despre ceva»" (Coşeriu 1999: 25).

[6] Prin *memorie semantică* se desemnează „memoria pentru cunoştinţele generale, factuale. Tip de cunoştinţe prezent în dicţionare şi enciclopedii. Nu cuprinde informaţiile despre obiecte particulare" (Miclea 1999: 328).

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

semnificaţia funcţionează ca semnificant + semnificat, deci ca semn, şi pentru *sens*, semnificatul literal al AN, intenţia cu care acesta a fost creat/ performat. Aşadar, planul sensului este „*dublu semiotic*, deoarece în acest plan un semnificant şi un semnificat de limbă constituie o primă serie de relaţii, urmată de altă serie, în care semnificatul de limbă (prin care se desemnează) devine la rândul său «semnificant» pentru *conţinutul textului* sau «sens»" (Coşeriu 2000: 247). Însuşi faptul că este un antroponim *neoficial* este un *sens*.

Semnificatul individual (sensul) AN poate fi identificat doar în întrebuinţare (faţă de semnificaţie, care există în sine, independent de utilizare). La descifrarea *adecvată* (adecvarea fiind, la nivel individual, judecata căreia i se supun enunţurile pentru a fi reuşite) a AN concură factori pragmatici ce ţin de raportul social dintre nominator şi cel numit, statutul nominatorului, convenţiile numirii şi cele ale receptării etc.

AN neutralizează judecăţile de congruenţă/ incongruenţă de la nivelul universal şi pe cele de corectitudine/ incorectitudine de la nivelul istoric, întrucât regulile cărora se supun numele neoficiale sunt cele ale vorbirii individuale, nu acelea standardizate de canoanele normative ale limbii. Numele neoficiale subscriu unei norme flexibile, numite când regională, când familiară, când argotică etc., în funcţie de variaţiile subregistrelor stilistice ale vorbirii. Locutorul, pe parcursul activităţii interlocutive, poate alterna registrele verbale, adaptându-şi repertoriul în funcţie de diversele *cadre*[7] discursive, *comutările* antrenând intrarea în vigoare a uneia sau a alteia dintre normele vorbirii.

În ce priveşte AN specifice comunicării „reale"[8], admitem posibilitatea recurenţei lor, a suprapunerilor, însă menţionăm că acestea sunt – asemeni numelor oficiale – *multivoce*, însă *monovalente*[9]. Este vorba despre o *multiplicitate denotativă* (mai mulţi semnificaţi) şi de o unicitate fizică/ materială (acelaşi semnificant în utilizări repetate): „ele constituie un singur semn, dar sunt *simboluri* diferite" (Coşeriu 2004: 272). AN *multivoce* sunt polisemantice într-un dublu sens: pe de o parte, trimit la referenţi diferiţi, pe de altă parte, ele comportă informaţii specifice pentru fiecare denotat.

---

[7] *Cadrele* sunt „instrumente circumstanţiale ale activităţii lingvistice" (Coşeriu 2004: 296), iar referirea la acestea intervine în sens negativ referitor la numele proprii, „care sunt independente de circumstanţele vorbirii în ce priveşte actualizarea şi individualizarea" (*Ibidem*: 326). „La numele proprii, individualizarea nu depinde de contexte, ci aparţine numelor înseşi: numele propriu, cum a observat deja Aristotel, *De interpretatione*, 170, este individual *prin natura sa* (şi nu prin vreo circumstanţă empirică" (*Ibidem*: 322).

[8] Termenul „real" este utilizat aici în opoziţie cu termenul „virtual" şi se referă la comunicarea verbală directă, adică nemediată de calculator, pentru a cărei delimitare semantică am adoptat sintagma *comunicare/ cod virtual(ă)*.

[9] „(...) important este nu faptul că *Juan* sau *Roma* sunt numele mai multor obiecte, ci «modul în care aceste nume sunt folosite de către vorbitori şi sunt înţelese de către ascultători» (O. Jespersen)" (Coşeriu 2004: 272). „(…) numele nu sunt multivoce în calitate de *cuvinte* (semnificant + semnificat), ci ca «simple cuvinte», ca puri semnificanţi. Două nume de Juan cu aplicare diferită au în comun numai partea fizică, şi nu partea semnificativă: nu reprezintă, de fapt, acelaşi cuvânt. (...) ele constituie un singur semn, dar sunt *simboluri* diferite" (*Ibidem*: 272). „(...) cuvintele «Juan», «Maria», «Roma» se folosesc aici pentru a determina clasele de obiecte ce au în comun doar faptul că sunt denumite, fiecare, în mod individual, cu numele proprii *Juan*, *Maria*, *Roma*. Şi, tot aşa, «Juan» şi *Juan* coincid doar ca simple cuvinte şi nu în calitate de cuvinte semnificative, căci «Juan» denumeşte pe un individ «Juan» numai pentru că se cheamă *Juan* şi nu pentru că este cutare «Juan» determinat. Dar numele propriu *Juan* nu este, nici aici, nume de «clasă» şi nici nu se aplică unei clase existente deja în realitate, precum numele comun *câine*; dimpotrivă, numele propriu este un *înainte* şi nu un *după*, în ce priveşte clasa: este condiţia constituirii clasei ca atare" (*Ibidem*: 274).

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

În ce privește comunicarea „virtuală", nu se pune problema eventualelor omonimii antroponimice, întrucât unicitatea *nickname*-ului este condiția de acces într-un anumit program de socializare *online*.

5. *Determinarea nominală* prin intermediul AN

Ca *semne virtuale* (*concepte*), AN – asemeni numelor proprii oficiale – au rolul de a determina nominal un anumit particular. În procesul *determinării nominale*[10] neoficiale se pot identifica aceleași operații executate în limbaj, despre care Coșeriu (2004: 296-297) afirma că sunt inerente „*pentru a spune ceva despre ceva prin intermediul semnelor limbii*, adică pentru «a actualiza» și a orienta spre realitatea concretă un semn «virtual» (aparținând «limbii») sau pentru a delimita, preciza și orienta referința unui semn (virtual sau actual)".

Actualizarea, definită drept „orientare a unui semn conceptual către domeniul obiectelor" (Coșeriu 2004: 299) este operația prin care AN se transformă din semn potențial în semn manifest. „(...) Pentru *a spune* ceva despre ceva cu ajutorul numelor este deci necesar să orientăm semnele respective spre obiecte, transformând desemnarea potențială în desemnare reală (*denotare*)" (Coșeriu 2004: 299). Întrebuințat în vorbire, AN face posibilă *referința actuală*[11] a unui termen: „(...) un nume *numește* un concept (care este, tocmai, semnificația virtuală a numelui însuși) și numai în mod potențial *desemnează* toate obiectele ce cad sub acel concept. Numai în vorbire un nume poate *denota* obiecte"[12] (Coșeriu 2004: 299).

AN sunt *autonome* din punct de vedere lexical, adică au *semnificație lexicală*, determinându-și prin ele însele referentul în întrebuințare. După Milner (*ap.* Moeschler, Reboul 1999: 124), *semnificația lexicală* (*referința virtuală*) a unui termen „corespunde ansamblului de condiții pe care un obiect al lumii trebuie să le satisfacă pentru a fi referentul termenului dat". „Dacă un termen referențial are referință virtuală independent de întrebuințarea lui, în schimb el nu poate avea referință actuală decât în întrebuințare. De aceea, unui termen referențial i se poate atribui un referent, adică o referință actuală, doar dacă acest termen apare într-un enunț produs de locutor" (Coșeriu 1999: 328).

Discriminarea, orientând „denotarea spre un grup eventual sau real de entități particulare", prezentate ca exemplare ale unei „clase" sau ale unui „tip" (Coșeriu 2004: 303), este operația prin intermediul căreia se precizează limitele unui *AN de grup* (*generic*).

Delimitarea restricționează referința spre o anumită particularitate a individului denotat. AN preia metaforic sau metonimic un aspect al semnificației (de ex., *metaporeclele*: porecle derivate de la nume de ocupații: *Piratul*, *Marinarul*, *Popeye the Sailor Man*, pentru T. Băsescu).

---

[10] În abordarea AN din perspectiva determinării nominale, am adoptat modelul teoretic propus de Coșeriu 2004, cap. *Determinare și cadru*, p. 287-329.

[11] *Referința actuală* = referentul termenului; *referința virtuală* = semnificația lexicală a termenului (v. Milner 1982).

[12] „(...) un nume considerat în afara activității lingvistice este totdeauna nume al unei «esențe», al unei «ființe», ori al unei *identități*, care poate fi identitate aparținând unor obiecte diferite (reale, posibile sau eventuale), ca în cazul numelor generice, sau «identitatea unui obiect cu el însuși» (*identitate istorică*), precum în cazul numelor proprii" (Coșeriu 2004: 299).

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

Identificarea „este operaţia prin care se precizează semnificaţia unei forme «plurisemantice», cu scopul de a asigura înţelegerea ei de către ascultătorul actual sau posibil" (Coşeriu 2004: 312). Prin identificare, AN se salvează de echivoc. Identificarea nu asigură unicitatea obiectului denotat[13], ci numai caracterul univoc al numelui neoficial, „particularizează numele în raport cu alte nume formal identice" (Coşeriu 2004: 313).

Dacă numele proprii oficiale sunt lipsite de *semnificaţie lexicală*, AN permit atribuirea unui denotat „actual", iar acesta îndeplineşte toate condiţiile ca să satureze semantic termenul respectiv. AN sunt semne în care limita arbitrară dintre semnificant şi semnificat devine şubredă în favoarea motivării celui din urmă.

6. Concluzii

6.1. Unul dintre subdomeniile limbii în care vorbitorul îşi exercită *competenţa expresivă* este şi cel al antroponimiei neoficiale. Fiind *produse verbale ocazionale*, creaţii inedite ale locutorului, deci caracterizate prin ceea ce nu cade sub incidenţa *normei*[14], AN au şansa de a transcende, graţie frecvenţei şi repetabilităţii în interlocuţie, nivelul individual al limbajului în cel universal („Nimic nu există în limbă care să nu fi existat înainte în vorbire") (F. de Saussure, *ap*. Coseriu 1999: 27).

6.2. Rezultatele teoretice la care am ajuns au fost probate de analiza corpusului personal. Limba română dispune de un inventar bogat (şi în continuă primenire) al termenilor proprii neoficiali. Aceştia se caracterizează printr-o *mare varietate expresivă şi de conţinut*; sunt structuri deschise simultan ca potenţialitate numerică şi semantică: ceea ce spune locutorul este mult mai puţin faţă de ceea ce receptează/ intuieşte alocutorul (sau, în termeni coşerieni, „(...) ceea ce efectiv *se spune* este mai puţin decât ceea ce *se exprimă* şi *se înţelege*" (2004: 315).

6.3. Pornind de la distincţia făcută de Ch. Bally (*ap*. Coşeriu 2004: 270) între „nume proprii ale limbii" „(actualizate de la sine), care desemnează un singur obiect şi mereu acelaşi (ca *Hanibal*, *Pirineii*, *soarele*, *luna*, *Don Quijote*)" şi „nume proprii ale vorbirii" „(actualizate ocazional), care desemnează un singur obiect într-o situaţie determinată", considerăm că AN se încadrează în cea de-a doua categorie.

6.4. Prin procesul de *determinare nominală*, AN sunt aduse din planul limbii în planul vorbirii, sunt transformate din *potenţialităţi* (*enérgeia*) în *produse* (*érgon*). În întrebuinţare (preluare de structuri preexistente/ creaţie), vorbitorul face uz de datele stocate în *memoria procedurală*[15]: *numirea* înseamnă, în special, cunoaştere cu privire la tehnica prin care, uzitând competenţele constitutive şi pe cele dobândite prin învăţare, individul are

[13] „Unitatea şi unicitatea a ceea ce se desemnează prin numele propriu nu sunt unitatea şi unicitatea obiectelor naturale" (Coşeriu 2004 : 285).

[14] *Norma* este „un element intermediar între *limbă* şi *vorbire*" (Frâncu 1997: 20). „Ceea ce i se impune unui individ, limitând libertatea lui expresivă şi comprimând posibilităţile oferite de sistem este *norma*. Ea este un sistem de realizări obligatorii, care variază în funcţie de comunitate. În aceeaşi comunitate lingvistică pot exista diferite norme (limbaj familiar, popular, limbă literară)" (*Ibidem*: 20-21). Vorbirea include „actele lingvistice concrete, înregistrate în momentul producerii lor"; norma reprezintă „ceea ce în vorbirea concretă este repetiţie de modele anterioare, eliminându-se deci ceea ce este variantă individuală, ocazională sau momentană"; sistemul cuprinde „ceea ce în normă este formă indispensabilă" (*Ibidem*: 22).

[15] *Memoria procedurală* conţine „totalitatea cunoştinţelor despre *cum* să faci ceva" (Miclea 1999: 328).

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

capacitatea – operând cu raporturile prezente (*sintagmatice*) şi cu cele absente (*paradigmatice*) dintre cuvinte – de a asocia, de a combina, de a crea, de a re-evalua, din perspectivă proprie, un existent. Cunoaşterea nominatorului trebuie să depăşească stadiul simplei enunţări a lucrurilor (*légein*) şi să devină ştiinţă a enunţării despre numire (*onomázein*).

Bibliografie

Coseriu, Eugenio, 1999, *Introducere în lingvistică*, trad. de Elena Ardeleanu şi Eugenia Bojoga, Ed. a II-a, Cluj, Editura Echinox.

Coşeriu, Eugeniu, 2000, *Lecţii de lingvistică generală*, trad. din spaniolă de Eugenia Bojoga, Chişinău, Editura Arc.

Coşeriu, Eugeniu, 2004, *Teoria limbajului şi lingvistica generală. Cinci studii*, Ediție în limba română de Nicolae Saramandu, Bucureşti, Editura Enciclopedică.

Coşeriu, Eugeniu, 2009, *Omul şi limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii şi lingvistică*, Antologie, argument şi note de Dorel Fînaru, Iaşi, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza".

Felecan, Daiana, 2010, *Porecla – reflectare a polifoniei (cazul zonei lingvistice din nord-vestul României)*, în *Aspecte ale polifoniei lingvistice. Teorie şi construcţie*, Bucureşti, Editura Tritonic, p. 179–201.

Felecan, Daiana, 2011, *Antroponime neconvenţionale româneşti: tipare de construcţie şi funcţie discursivă – premise ale cercetării* –, în Maria Marin, Daniela Răuţu (coord.), *Studii de dialectologie, istoria limbii şi onomastică. Omagiu domnului Teofil Teaha*, Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 253–266.

Felecan, Daiana, 2012a, *The Dynamics of Generic Terms used to Designate Women in the Contemporary Romanian Show Business*, in *Name and Naming: Synchronic and Diachronic Perspectives*, Edited by Oliviu Felecan, Cambridge Scholars Publishing, p. 184–201.

Felecan, Daiana, 2012b, *Antroponime cu valoare generică în limba română*, comunicare susţinută la Al 11-lea Colocviu Internaţional al Departamentului de Lingvistică, Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti: *Limba română: direcţii actuale în cercetarea lingvistică. The Romanian Language: Current Paths in Linguistic Research*, 9–10 decembrie, 2011, sub tipar.

Frâncu, Constantin, 1997, *Curente şi tendinţe în lingvistica secolului nostru*, Iaşi, Casa Editorială „Demiurg".

Miclea, Mircea, 1999, *Psihologie cognitivă. Modele teoretico-experimentale*, Ediţia a II-a revăzută, Iaşi, Editura Polirom.

Milner, J.-C., 1982, *Ordres et raisons de langue*, Paris, Seuil.

Saussure, Ferdinand de, 1998, *Curs de lingvistică generală*, Publicat de Charles Bally şi Albert Sechehaye, în colaborare cu Albert Riedlinger, traducere şi cuvânt înainte de Irina Izverna Tarabac, Iaşi, Polirom.

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)

Dicţionare

Moeschler, Jacques, Anne Reboul, 1999, *Dicţionar enciclopedic de pragmatică* (DEP), coordonarea traducerii Carmen Vlad, Liana Pop, Cluj, Editura Echinox.

Prezenta lucrare, parte a unui proiect de cercetare CNCS, având codul PN-II-RU-TE-2011-3-0007 (contract nr. 103/2011), intitulat Unconventional Romanian Anthroponyms in European Context: Formation Patterns and Discoursive Function, câştigat prin competiţie internaţională în 2011 (director de proiect: Daiana Felecan), are caracter teoretic şi reprezintă o sinteză a consideraţiilor la care am ajuns în ce priveşte tiparele de construcţie şi funcţiile discursive ale AN până la stadiul actual al cercetării.

BDD-A2906 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 01:55:31 UTC)